

Αγγλικά δίλεκτα του τύπου Νoun – Νoun στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 της βασικής ορολογίας πληροφορικής και τα ελληνικά ισοδύναμά τους στο Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1

Ευάγγελος Τοπάλης, Κώστας Βαλεοντής

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία μελετούμε τα Αγγλικά δίλεκτα του τύπου Νoun – Νoun στη βασική ορολογία (Πληροφορικής) που περιλαμβάνεται στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 και τα ελληνικά ισοδύναμά τους που περιλαμβάνονται στο αντίστοιχο Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε στην ορολογία του θεματικού πεδίου της (Ορολογίας) και συγκεκριμένα στο Διεθνές Πρότυπο ISO 1087-1 και στο αντίστοιχο Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 651-1.

Η εργασία αναφέρεται στη δευτερογενή ονοματοδοσία στην ελληνική ως γλώσσα στόχου, με γλώσσα πηγής την αγγλική, πρωτογενών όρων που είναι αγγλικά δίλεκτα αποτελούμενα από δύο διαδοχικά μονολεκτικά ουσιαστικά. Η ορολογική κατηγορία αυτών των αγγλικών διλέκτων, στη συντριπτική τους πλειονότητα, είναι **dD** (determining component – Determined component) και σπανιότατα **Dd**. Τα δύο μέλη των ισοδύναμων ελληνικών διλέκτων μπορεί να είναι: Ουσιαστικό – Ουσιαστικό, όπου το πρώτο ουσιαστικό είναι σε πτώση Ονομαστική και το δεύτερο συνήθως σε Γενική και σπανιότερα σε Ονομαστική, ή Επίθετο – Ουσιαστικό και τα δύο σε πτώση Ονομαστική. Η ορολογική κατηγορία των ελληνικών διλέκτων της πρώτης ομάδας είναι **Ππ** (Προσδιοριζόμενο συνθετικό – προσδιοριστικό συνθετικό) π.χ. computer generation → *γενεά υπολογιστών*, member state → *κράτος μέλος*, ενώ της δεύτερης ομάδας είναι **πΠ**, π.χ. information system → *πληροφοριακό σύστημα*.

Συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα και συγκρίνονται με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εργασία που παρουσιάστηκε στο 7^ο Συνέδριο της ΕΛΕΤΟ «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», τον Οκτώβριο του 2009, με τίτλο «*Ελληνικά ορολογικά δίλεκτα ως ισοδύναμα αγγλικών διλέκτων του τύπου Νoun – Νoun: εννοιολογική ανάλυση, ορολογική ανάλυση και συνθήκες μονολέκτησής τους*».

English dilects of type Noun – Noun in the International Standard ISO/IEC 2382-1:1993 on information technology fundamental terminology and their Greek equivalents in the Hellenic Standard ELOT 996-1

Evangelos Topalis, Kostas Valeontis

ABSTRACT

In this paper we study the English dilects type “Noun – Noun” in the basic computer terminology, as well as their Greek equivalents, in accordance with the methodology developed and applied to the subject field of (Terminology) (specifically, the International Standard ISO 1087 -1 and its equivalent Hellenic Standard ELOT 651-1).

The paper refers to the secondary naming in Greek language (target language), the source language being English, of primary terms which are English dilects consisting of two successive single-word

(monolectic) nouns. The terminological category of these English dilects is mainly **dD** (determining component – Determined component) and very rarely **Dd**. The two members of the Greek equivalent dilects may be Noun – Noun, the first Noun being in Nominative case and the second usually in Genitive case and rarely in Nominative case, or Adjective – Noun, both being in Nominative case. The terminological category of the Greek dilects in the former group is **Ππ** (Determined component **Π** – determining component **π**) e.g. computer generation → γενέα υπολογιστών, member state → κράτος μέλος, while of those in the latter group is **πΠ**, e.g. information system → πληροφοριακό σύστημα.

The main conclusions are summarized and compared with the conclusions drawn from the paper presented at the 7th Conference of ELET0 "Hellenic Language and Terminology", in October 2009, entitled "Greek terminological dilects equivalent to type "Noun – Noun" English dilects: conceptual analysis, terminological analysis and conditions for monolectization".

0 Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποτελεί εφαρμογή, στο θεματικό πεδίο της <Τεχνολογίας Πληροφοριών> (συγκεκριμένα στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 και το αντίστοιχο του Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1), της μεθοδολογίας που αναπτύχθηκε (Βαλεοντής, 2009 [1]) και εφαρμόστηκε στο θεματικό πεδίο της <Ορολογίας> (συγκεκριμένα στο Διεθνές Πρότυπο ISO 1087-1 και το αντίστοιχο του Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 561-1).

1 Βασικές έννοιες, όροι και ορισμοί

Οι βασικές έννοιες, όροι και ορισμοί της <Ορολογίας> που χρησιμοποιήθηκαν στην εργασία, προέρχονται από το Διεθνές Πρότυπο ISO 1087-1:2000 [8] και συμφωνούν εν όλω ή εν μέρει με την απόδοση στα ελληνικά που έκανε ειδική ομάδα του ΓΕΣΥ (Γενικού Επιστημονικού Συμβουλίου) της ΕΛΕΤΟ¹ και στη συνέχεια επεξεργάστηκε η Τεχνική Επιτροπή ΕΛΟΤ/ΤΕ21 «Τεχνική Ορολογία» – που λειτουργεί με ευθύνη του ΤΕΕ² – και εκδόθηκε από τον ΕΛΟΤ ως Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 561-1:2006 «Ορολογική Εργασία – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή» [9]. Οι κυριότεροι από τους όρους αυτούς είναι: αντικείμενο, χαρακτηριστικό, έννοια, ορισμός, κατασήμευση, όνομα/κατονομασία, όρος, απλός όρος, σύμπλοκος όρος, οροστοιχείο, λέξη, οροσυνθετικό, ορολογική ανάλυση, άμεσο συνθετικό, προσδιοριζόμενο συνθετικό, προσδιορίζον/προσδιοριστικό συνθετικό, νιλεκτικότητα, ορολογική κατηγορία, τύπος σύμπλεξης.

¹ **ΕΛΕΤΟ**: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας

² **ΤΕΕ**: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Οι περισσότεροι από τους όρους αυτούς υπάρχουν στο γλωσσάριο «Γενικοί και ειδικοί όροι του τομέα της Ορολογίας» της παραπάνω Επιτροπής (που έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα http://www.eleto.gr/download/Bodies/TE21-TerminologyTerms_GR.pdf).

Συνοπτικά, τόσο η αντίληψη με τις αισθήσεις μας όσο και η σύλληψη με τον νου μας φέρνουν «απέναντι» στον νου μας τα **αντικείμενα** (είτε υλικά και αντιληπτά είτε άυλα και νοητά ή φανταστικά). Αυτά που μένουν στον νου όμως δεν είναι τα ίδια τα αντικείμενα, αλλά οι νοητικοί αντιπρόσωποί τους, οι **έννοιες**. Οι **έννοιες** αποτελούν βασικές μονάδες γνώσης που συγκροτούνται από συγκεκριμένους συνδυασμούς **χαρακτηριστικών**, δηλαδή νοητικών αφαιρέσεων των ιδιοτήτων των αντικειμένων.

Κάθε **έννοια** μπορεί να παριστάνεται γλωσσικά (*ορίζεται*) με μια περιγραφική δήλωση, τον **ορισμό** της, και να παριστάνεται συμβατικά (*κατασημαίνεται*) με ένα σημείο (σημάδι), την **κατασήμανση** που μπορεί να είναι είτε μια γλωσσική έκφραση (*λεκτική κατασήμανση*) (δηλαδή ένα **όνομα** ή ένας **όρος**), είτε ένα **σύμβολο**.

Οι όροι διακρίνονται σε **απλούς** και **σύμπλοκους**. Ο **απλός όρος** αποτελείται από **μία μόνο ρίζα** (με ή χωρίς πρόσθετα **προθήματα** ή **επιθήματα** και με ή χωρίς **κατάληξη**). Οι απλοί όροι είναι δηλαδή **ριζικές λέξεις** ή **παράγωγες λέξεις**. Ο **σύμπλοκος όρος** (complex term) αποτελείται από **περισσότερες από μία ρίζες** (με ή χωρίς πρόσθετα **προθήματα** ή **επιθήματα** και με ή χωρίς **κατάληξεις**). Οι σύμπλοκοι όροι είναι **σύνθετες λέξεις** ή **παρασύνθετες λέξεις** ή **φράσεις**. Ο **πολυλεκτικός σύμπλοκος όρος** λεγόταν παλαιότερα και **σύνθετος όρος** (compound term) (Βαλεοντής, 1997, 1999 [5][6]). Σήμερα στους **σύνθετους όρους** περιλαμβάνονται οι **σύμπλοκοι όροι** και τα **συμμείγματα** (ΕΛΟΤ 402, Ορόγραμμα αρ.103, 2010 [10]).

Ένα **οροστοιχείο** (μορφολογικό στοιχείο ενός όρου που είναι φορέας σημασίας) μπορεί να είναι ένα **μόρφημα**, μια **λέξη** ή μια **φράση**: από αυτά η **λέξη** μπορεί να σταθεί μόνη της ως αυθύπαρκτη χωριστή μονάδα σε μια πρόταση. Το **οροσυνθετικό** είναι μέρος του όρου που από μόνο του αποτελεί **όρο** ή υποδηλώνει **χαρακτηριστικό** στο πλαίσιο του υποκείμενου **συστήματος εννοιών**. Η ανάλυση ενός όρου στα συνθετικά του είναι η **ορολογική ανάλυση**. Ο **σύμπλοκος όρος**, σε πρώτη φάση ορολογικής ανάλυσης, χωρίζεται – κατά κανόνα – σε δύο οροσυνθετικά, τα λεγόμενα **άμεσα συνθετικά**. Κατά κανόνα, το **άμεσο συνθετικό** σύμπλοκου όρου το οποίο εκφράζει ένα **γένος** της **έννοιας** που υποδηλώνει ο σύμπλοκος όρος είναι το **προσδιοριζόμενο συνθετικό** (Π), ενώ το **άμεσο συνθετικό** του σύμπλοκου όρου που εκφράζει το **διακριτικό χαρακτηριστικό** το οποίο μετατρέπει το **γένος** σε **είδος** είναι το **προσδιορίζον/προσδιοριστικό συνθετικό** (Π'). Σε πολύ λίγες

περιπτώσεις (στα παρατακτικά σύνθετα μονόλεκτα) τα άμεσα συνθετικά είναι **μη χαρακτηρισίμα**.

Ο **απλός όρος** δεν έχει οροσυνθετικά και υπάγεται σε χωριστή **ορολογική κατηγορία (ΑΟ)**, ενώ ο σύμπλοκος όρος, με βάση την διαδοχή των **άμεσων συνθετικών** του, υπάγεται στις ορολογικές κατηγορίες **ΠΠ**, **Ππ** και **ΜΧ** (μη χαρακτηρισίμα άμεσα συνθετικά). Ο αριθμός των λέξεων (N = 1, 2, ...) από τις οποίες αποτελείται ένας όρος είναι η **νιλεκτικότητα** του (μονολεκτικός, διλεκτικός, ...). Ο μονολεκτικός όρος ανήκει σε συγκεκριμένη **γραμματική κατηγορία** (μέρος του λόγου: ουσιαστικό, επίθετο, ...). Ο πολυλεκτικός όρος ανήκει σε συγκεκριμένη **ισοδύναμη γραμματική κατηγορία** (= η γραμματική κατηγορία στην οποία θα υπήγγοτο ένα μονολεκτικό συνώνυμό του – υπαρκτό ή υποθετικό).

Ο **τύπος σύμπλεξης** ενός σύμπλοκου όρου είναι ο τρόπος με τον οποίο «συμπλέκονται» (διατάσσονται και ενώνονται) τα **άμεσα συνθετικά** του βάσει της **νιλεκτικότητάς** τους και της **ισοδύναμης γραμματικής κατηγορίας** τους. Έτσι, για παράδειγμα, ο τύπος σύμπλεξης του όρου **ψηφιακό δίκτυο | ενοποιημένων υπηρεσιών** είναι: **4Οο: 2Οο-2Ογ** (δηλαδή πρόκειται για ένα **τετραλεκτικό Ουσιαστικό σε ονομαστική** που αποτελείται από ένα **διλεκτικό Ουσιαστικό σε ονομαστική** και ένα **διλεκτικό Ουσιαστικό σε γενική**), ενώ η ορολογική κατηγορία του είναι **Ππ**.

Μελέτη του ελληνικού σύμπλοκου όρου και των τύπων σύμπλεξης μονολεκτικών, διλεκτικών, τριλεκτικών και τετραλεκτικών όρων, έγινε σε μεγάλο πλήθος όρων (27.128 λεημάτων) της Βάσης TELETERM (Βαλεοντής, Ζερίτη, Νικολάκη 1999 [5], [15]). Από την μελέτη αυτή προέκυψε και με αριθμητικά στοιχεία η σημαντικότερη συμμετοχή της Γενικής στο προσδιοριστικό συνθετικό του πολυλεκτικού σύμπλοκου όρου. Εκτενής πίνακας των ειδών της Γενικής που χρησιμοποιούνται στην ελληνική οροδοσία έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα: http://sfr.ee.teiath.gr/htmlSELIDES/Technology/Orogramma/Genrulmin_V05.htm.

Η διερεύνηση-καταμέτρηση (Βαλεοντής, Ζερίτη, Νικολάκη 1999 [5], [15]) των ειδών της Γενικής που έχουν χρησιμοποιηθεί στα δίλεκτα και τρίλεκτα της Βάσης TELETERM οδήγησε στο συμπέρασμα ότι:

Το μεγαλύτερο μέρος των Γενικών των τηλεπικοινωνιακών διλέκτων κατανέμονται στα διάφορα είδη **Γενικής κτητικής** με επικρατέστερα τα είδη που δηλώνουν σχέση/εξάρτηση και σκοπό. Μετά τη Γενική κτητική, δεύτερη έρχεται η **Γενική αντικειμενική** και ακολουθούν η **Γενική της ιδιότητας**, η **Γενική διαιρετική**, η **Γενική υποκειμενική** και η **Γενική της ύλης/περιεχομένου** και τέλος η **Γενική της αιτίας**.

2 Αγγλικά δίλεκτα του τύπου **Noun – Noun**, ορολογικής κατηγορίας **dD** και τα ελληνικά ισοδύναμά τους

Το αγγλικό δίλεκτο **dD** που αποτελείται από δύο ουσιαστικά³ (nouns) **d** και **D**, από τα οποία το πρώτο (**determining component**) προσδιορίζει το δεύτερο (**Determined component**), μπορεί να αναλυθεί (Βαλεοντής, 2009 [1]), με την ακόλουθη εξίσωση, η οποία στην ουσία αποτελεί έναν *γένιο* (generic) ορισμό της έννοιας «dD»:

$$dD = D \text{ determined by } d \quad (1)$$

Δηλαδή, η έννοια «dD» μπορεί να προκύψει από την *υπερτασόμενη έννοια* (*Γένος*) «D» με προσθήκη στο βάθος της τελευταίας του *διακριτικού χαρακτηριστικού* που καθορίζει η σχέση προσδιορισμού της από την έννοια «d». Η σχέση προσδιορισμού όμως (δηλαδή η σχέση *determined by*) είναι πολυποίκιλη, έχει πολλές *υποστάσεις*. Σε κάθε συγκεκριμένο δίλεκτο, **με τη βοήθεια του ορισμού της αντίστοιχης έννοιας** ή – ελλείψει διατυπωμένου ορισμού – **με τη βοήθεια επαρκούς συγκεκριμένου**, πρέπει να **αναγνωριστεί** και να **κατανοηθεί** πλήρως η συγκεκριμένη *υπόσταση* της σχέσης αυτής, πριν προχωρήσει ο δευτερογενής σχηματισμός του *ισοδύναμου όρου* στη γλώσσα στόχου, εν προκειμένω την ελληνική (αυτό αποτελεί απαίτηση και του **Αναλογικού Κανόνα της Ονοματοδοσίας** (Βαλεοντής, 1997, 2004 [6] [7])).

Η έρευνα μέσα στις βάσεις όρων TELETERM, INFORTERM και TERMTERM καθιστά φανερό ότι οι ελληνικοί ισοδύναμοι όροι που αποδίδουν τα παραπάνω αγγλικά δίλεκτα είναι και αυτοί στην πλειονότητά τους *δίλεκτα* αλλά και στις λίγες σχετικά περιπτώσεις που τα αγγλικά δίλεκτα αποδίδονται με ελληνικά (σύμπλοκα) μονόλεκτα, στα τελευταία μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει ένα ενδιάμεσο στάδιο διλέκτου πριν από την *μονολέκτηση*. Τα δύο μέλη των ισοδύναμων ελληνικών διλέκτων μπορεί να είναι: α) *Ουσιαστικό – Ουσιαστικό*, όπου το πρώτο ουσιαστικό είναι σε πτώση *Ονομαστική* και το δεύτερο συνήθως σε *Γενική* (ετερόπτωτο) και σπανιότερα σε *Ονομαστική* (ομοιόπτωτο) ή β) *Επίθετο – Ουσιαστικό* και τα δύο σε πτώση *Ονομαστική* (ομοιόπτωτο). Η ορολογική κατηγορία των ελληνικών διλέκτων της πρώτης ομάδας είναι **Ππ**, ενώ της δεύτερης ομάδας είναι **πΠ**. Σημειώνεται ότι και η περίπτωση β) μπορεί να θεωρηθεί ότι περνά από ένα στάδιο *ενδιάμεσου* ετερόπτωτου προσδιοριστικού (δηλ. σε *Γενική*) πριν από την επιθετοποίηση. *Είναι αξιοσημείωτο ότι εκτός από μία περίπτωση (που είναι και σπάνια) δηλαδή την κατηγορία Ππ με ομοιόπτωτο προσδιοριστικό π (π.χ. κράτος μέλος), σε όλες τις άλλες περιπτώσεις μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τρόπο εμφανή ή λανθάνοντα ετερόπτωτο προσδιοριστικό π σε πτώση*

³ Συμπεριλαμβανομένου και του *ρηματικού ουσιαστικού* (του *γερουνδίου* - *gesund*)

Γενική (π.χ. από το σύνολο των ελληνικών τηλεπικοινωνιακών διλέκτων περίπου το 53% έχουν ετερόπτωτο προσδιοριστικό σε πτώση Γενική (Βαλεοντής, Ζερίτη, Νικολάκη 1999 [5], [15]).

Στον Πίνακα 1 έχει γίνει [1] ανάλυση της σχέσης προσδιορισμού των συχνότερων αγγλικών διλέκτων dD και αντιστοίχισή τους στα διάφορα είδη Γενικής των ισοδύναμων ελληνικών διλέκτων. Στη 2^η και στην 3^η στήλη του Πίνακα 1 αναγράφονται διάφορες συγκεκριμένες *υποστάσεις* της σχέσης προσδιορισμού **determined by**, οι οποίες απαντώνται συχνά στα αγγλικά δίλεκτα Noun-Noun (dD). Στην 4^η και στην 5^η στήλη δίνονται αντίστοιχα παραδείγματα αγγλικού διλέκτου και του ισοδύναμου ελληνικού όρου από τη Βάση TELETERM. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις είναι δίλεκτο και ο ισοδύναμος ελληνικός όρος, ενώ στις περισσότερες από τις τελευταίες το δίλεκτο είναι ετερόπτωτο, δηλαδή με δεύτερο συνθετικό σε πτώση Γενική. Σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου το δίλεκτο είναι ομοιόπτωτο αναγράφεται σε παρένθεση η ενδιάμεση ετερόπτωτη εκδοχή που προαναφέραμε. Στην 6^η στήλη αναγράφεται το είδος της Γενικής του ετερόπτωτου ελληνικού διλέκτου (είτε του τελικού είτε του ενδιάμεσου). Στην 7^η και τελευταία στήλη του Πίνακα 1 απεικονίζεται σε κάθε περίπτωση ο τύπος της σχέσης μεταξύ των εννοιών «D» και «d» (που είναι η ίδια φυσικά με τη σχέση μεταξύ των εννοιών «Π» και «π») σύμφωνα με τα ισχύοντα σήμερα στην <Ορολογία> δηλαδή μία από τις τρεις σχέσεις στις οποίες εντάσσονται όλες οι σχέσεις μεταξύ δύο εννοιών: *ειδογονική* (Γένος – Είδος), *μεριστική* (Όλον – Μέρος) ή *συσχετική* (οποιαδήποτε σχέση μη ιεραρχική) [1].

Πίνακας 1 – Ανάλυση της σχέσης προσδιορισμού των συχνότερων αγγλικών διλέκτων dD και αντιστοίχισή τους στα διάφορα είδη Γενικής των ισοδύναμων ελληνικών διλέκτων [1]

A/A	Σχέση προσδιορισμού μεταξύ των συνθετικών του όρου dD: D determined by d	Ελληνική διατύπωση της σχέσης προσδιορισμού	Παράδειγμα αγγλικού όρου από τη Βάση TELETERM	Ισοδύναμος ελληνικός όρος από τη Βάση TELETERM	Είδος Γενικής στον ετερόπρωτο ελληνικό όρο	Τύπος σχέσης μεταξύ των εννοιών «D» και «d»
1	D belonging to d, D owned by d	D που ανήκει στο d, D που κατέχεται από το d	customer network, subscriber network, company network	δίκτυο πελάτη, (δίκτυο συνδρομητή=) συνδρομητικό δίκτυο, (δίκτυο εταιρείας=) εταιρικό δίκτυο	Γενική κτητική (του κτήτορα)	Συσχετική (κτήμα – κτήτορας)
2	D discovered/invented/ created by d	D που ανακαλύφθηκε/ επινοήθηκε/ δημιουργήθηκε από τον/την d	Fourrier analysis, Yagi antenna	ανάλυση Φουριέ, κεραία Γιάγκι	Γενική κτητική (του δημιουργού)	Συσχετική (δημιούργημα– δημιουργός)
3	D associated with d	D που συνδέεται/ σχετίζεται με d	antenna connector, application environment	σύνδεσμος κεραίας, περιβάλλον εφαρμογής	Γενική κτητική (της στενής σχέσης ή εξάρτησης)	Συσχετική
4	D intended/used for d, D (intended to be) used as d D performing d	D που προορίζεται/ χρησιμοποιείται για d, D που χρησιμοποιείται ως d D που επιτελεί d	measurement device, base standard transmission channel	διάταξη μέτρησης, πρότυπο βάσης κανάλι μετάδοσης	Γενική κτητική (του σκοπού)	Συσχετική
5	D placed / performed in/(up)on/at... d	D που βρίσκεται / γίνεται σε d	laboratory room, laboratory test	αίθουσα εργαστηρίου, (δοκιμή εργαστηρίου=) εργαστηριακή δοκιμή	Γενική κτητική (του τόπου)	Συσχετική
6	D done on d or d's, D acting upon d or d's, D performed on d or d's	D που γίνεται/δρα σε ένα ή πολλά d, D που επιτελείται σε ένα ή πολλά d	data processing, error multiplication, fault clearance	επεξεργασία δεδομένων, πολλαπλασιασμός σφάλματος, άρση βλαβών	Γενική αντικειμενική	Συσχετική
7	D concerning d or d's D referring to d or d's	D που αφορά ένα ή πολλά d D που αναφέρεται σε ένα ή πολλά d	call information, test method, telephony service	πληροφορίες κλήσης, μέθοδος δοκιμής, υπηρεσία τηλεφωνίας	Γενική της ιδιότητας	Συσχετική

8	D being part or member of d , D contained in d	D που είναι μέρος ή μέλος του d , D που περιέχεται στο d	network subscriber, network node	<i>συνδρομητής δικτύου, κόμβος δικτύου, δικτυακός κόμβος</i>	Γενική διαιρετική (Γενική του διηρημένου Όλου)	Μεριστική (Μέρος – Όλον)
9	D done / performed by d	D που γίνεται / επιτελείται από d	function behaviour, receiver performance	<i>συμπεριφορά λειτουργίας, επίδοση δέκτη</i>	Γενική υποκειμενική	Συσχετική
10	D made of d , D consisting of d 's, D containing d 's	D κατασκευασμένο από d , D που αποτελείται από ένα ή πολλά d , D που περιέχει d	cable network, computer network, pulse train	<i>(δίκτυο καλωδίου=) καλωδιακό δίκτυο υπολογιστών, (συρμός παλμών =) παλμοσυρμός</i>	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	Συσχετική ή Μεριστική (Όλον – Μέρος/Μέρη)
11	D due to d , D caused by d , D because of d	D που οφείλεται σε d , D που προκαλείται από d , D λόγω d	fault alarm search result	<i>συναγερμός βλάβης αποτέλεσμα αναζήτησης</i>	Γενική της αιτίας	Συσχετική (Αιτιακή) (Αποτέλεσμα – Αίτιο)
12	D being d	D που είναι d	member state, image frequency	<i>κράτος μέλος, συχνότητα-είδωλο</i>	- ⁴	Συσχετική

Επισημαίνεται ότι ο Πίνακας 1 δεν είναι εξαντλητικός. Η σειρά με την οποία αναγράφονται οι υποστάσεις της σχέσης *determined by* βασίζεται στη σειρά της συχνότητας εμφάνισης του αντίστοιχου είδους της Γενικής στα ισοδύναμα ετερόπρωτα ελληνικά δίλεκτα (*Γενική κτητική, Γενική αντικειμενική, Γενική της ιδιότητας, Γενική διαιρετική ή Γενική του διηρημένου Όλου, Γενική υποκειμενική, Γενική της ύλης ή του περιεχομένου, Γενική της αιτίας* (Βαλεοντής, Ζερίτη, Νικολάκη 1999 [5], [15])).

⁴ Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει ετερόπρωτος ελληνικός όρος.

3 Τα αγγλικά δίλεκτα του τύπου Noun – Noun του Διεθνούς Προτύπου ISO/IEC 2382-1:1993 και τα ελληνικά ισοδύναμά τους

Στο Πίνακα 2 αναλύεται η ονοματοδότηση στα ελληνικά, μιας «ομάδας» 40 εννοιών από τις 144 έννοιες της (Τεχνολογίας Πληροφοριών), οι οποίες ορίζονται στο Διεθνές Πρότυπο ISO/IEC 2382-1:1993 [2]. Οι έννοιες αυτές έχουν κατασημανθεί στην αγγλική με δίλεκτο του τύπου Noun – Noun (**dD**). Το ισοδύναμο Ελληνικό Πρότυπο (ΕΛΟΤ 996-1 [3]) εκπονήθηκε από την Ομάδα Εργασίας ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1 *Ορολογία Πληροφορικής* του ΕΛΟΤ. Όλοι οι ορισμοί των εννοιών του Διεθνούς Προτύπου μελετήθηκαν εξαντλητικά, εξετάστηκε η αγγλική και – βοηθητικά – η γαλλική *κατασήμανση* κάθε έννοιας (*όρος, όνομα, σύμβολο*) και η αντίστοιχη ελληνική κατασήμανση που αποδόθηκε/υιοθετήθηκε από την υπόψη Ομάδα.

Στην 1^η στήλη του Πίνακα 2 εμφανίζεται ο αγγλικός δίλεκτικός όρος· στη 2^η διατυπώνεται ο ορισμός της έννοιας· στην 3^η αναφέρεται η *ενδεχόμενη υπόσταση* της **σχέσης προσδιορισμού**, ενώ στην 4^η η *συγκεκριμένη υπόσταση* της σχέσης προσδιορισμού· στην 5^η αναγράφονται οι υπομήφιοι ισοδύναμοι ελληνικοί όροι, που βασίζονται μόνο στη μορφολογία του αγγλικού όρου και στη διατήρηση της αναλογίας των δύο συνθετικών (και όχι στον ορισμό και στη σχέση προσδιορισμού)· στην 4η αναγράφεται το είδος της Γενικής, ενώ στην 6^η στήλη αναγράφεται ο όρος που υιοθέτησε τελικά η Ομάδα ΤΕ48/ΟΕ1. Τέλος στην 7^η στήλη και τελευταία στήλη απεικονίζεται ο τύπος σύμπλεξης του επιλεγόμενου ελληνικού όρου. Οι σκιασμένες γραμμές που εμφανίζονται στον πίνακα αφορούν περιπτώσεις επιθετοποιημένης Γενικής, οι μπλε χαρακτήρες μονολεκτική απόδοση όρου του ελληνικού όρου, ενώ οι κόκκινοι χαρακτήρες τριλεκτική απόδοση του ελληνικού όρου. Ο Πίνακας 2 (πλήρης) θα υπάρχει ως Παράρτημα στην πλήρη ηλεκτρονική μορφή του κειμένου που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συνεδρίου. Εδώ περιλαμβάνεται ενδεικτικά ένα απόσπασμα του πίνακα.

Μια συνοπτική μορφή του Πίνακα 2, αποτελεί ο ακόλουθος Πίνακας 3, με τη στήλη των Γενικών (4^η στήλη) αναδιατεταγμένη σύμφωνα με την 6^η στήλη του Πίνακα 1.

Πίνακας 2 (Απόσπασμα) – Ονοματοδότηση στην ελληνική των εννοιών του ISO/IEC 2382-1:1993 (ΕΛΟΤ 996-1) των οποίων η αγγλική κατασήμανση είναι δίλεκτο του τύπου Νoun – Νoun (ουσιαστικό – ουσιαστικό)

Αγγλικό δίλεκτο του τύπου Noun – Noun (dD) d = determining component D = Determined component	Ορισμός της έννοιας	Ενδεχόμενη υπόσταση της σχέσης προσδιορισμού D <u>determined by d</u> που προκύπτει από τον ορισμό και τον Πίνακα 3.1	Συγκεκριμένη υπόσταση της σχέσης προσδιορισμού που προκύπτει από τον ορισμό	Υποψήφιοι ισοδύναμοι ελληνικοί όροι που βασίζονται μόνο στη μορφολογία του αγγλικού όρου και στη διατήρηση της αναλογίας των δύο συνθετικών (και όχι στον ορισμό και στη σχέση προσδιορισμού)	Είδος (κατηγορία) Γενικής (στην περίπτωση των όρων με γενική) (εγκρισμένες γραμμές: περιλαμβάνουν επιβεβαιωμένη Γενική)	Επιλεγμένος ισοδύναμος ελληνικός όρος από την ΤΕ48/ΟΕ1 στο Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1: (Μπλε χαρακτήρες: μονολεκτική απόδοση. Κόκκινοι χαρακτήρες: τριλεκτική απόδοση)	Τύπος σύμπεξης Ο: Ουσιαστικό Ε: Επίθετο ο: Ονομαστική γ: Γενική π: Προσδιορίζον συνθετικό Π: Προσδιοριζόμενο συνθετικό
01.01.05 information processing	οργανωτική εκτέλεση πράξεων πάνω σε πληροφορίες που περιλαμβάνει επεξεργασία δεδομένων και μπορεί να περιλαμβάνει λειτουργίες όπως επικοινωνία δεδομένων και αυτοματισμό γραφείου	D done on d or d's, D acting upon d or d's, D performed on d or d's	D performed upon d's Η επεξεργασία <u>επιτελείται επί</u> πληροφορίας	επεξεργασία πληροφορίας, επεξεργασία πληροφοριών, πληροφοριακή επεξεργασία, πληροφοριοεπεξεργασία, ...	Γενική αντικειμενική	επεξεργασία πληροφορίας, επεξεργασία πληροφοριών	Oo-Oγ (Ππ)
01.01.17 computer generation	κατηγορία σε ιστορική ταξινόμηση των υπολογιστών βασισμένη κυρίως στην τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την κατασκευή τους	D made of d or d's D consisting of d or d's D containing d's	D consisting of d's Η γενιά <u>αποτελείται από</u> υπολογιστές.	γενιά υπολογιστή, γενιά υπολογιστών, γενιά υπολογιστή, υπολογιστική γενιά, υπολογιστική γενιά, υπολογιστογενιά, ...	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	γενεά υπολογιστών	Oo-Oγ (Ππ)
01.01.18 computer science	κλάδος της επιστήμης και της τεχνολογίας που ασχολείται με την επεξεργασία πληροφοριών μέσω υπολογιστών	D concerning d or d's D referring to d or d's	D concerning d Η επιστήμη <u>αφορά</u> υπολογιστές	επιστήμη υπολογιστή, επιστήμη των υπολογιστών, πληροφορική, υπολογιστική επιστήμη, υπολογιστοεπιστήμη, ...	Γενική της ιδιότητας	επιστήμη των υπολογιστών Βάσει του μονολεκτικού γαλλικού ισοδύναμου όρου <i>informatique</i> επελέγη ως συνώνυμος όρος και το μονόλεκτο πληροφορική.	Oo-Oγ (Ππ)
01.01.19 computer center	εγκατάσταση που περιλαμβάνει προσωπικό, υλισμικό και λογισμικό οργανωμένα για να παρέχουν υπηρεσίες επεξεργασίας πληροφοριών	D made of d or d's D consisting of d or d's D containing d's	D containing d's Το κέντρο <u>περιλαμβάνει</u> υπολογιστή / υπολογιστές	κέντρο υπολογιστή, κέντρο υπολογιστών, υπολογιστικό κέντρο, υπολογιστόκεντρο, ...	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	κέντρο υπολογιστή, υπολογιστικό κέντρο Από το συνώνυμο τρίλεκτο data processing center προέκυψε και το ελληνικό συνώνυμο κέντρο επεξεργασίας δεδομένων	Oo-Oγ (Ππ) Eo-Oo (πΠ)

Πίνακας 3 – Σύνοψη του Πίνακα 2 – Ονοματοδότηση στην ελληνική των εννοιών του ISO/IEC 2382-1:1993 (ΕΛΟΤ 996-1) των οποίων η αγγλική κατασήμενση είναι δίλεκτο του τύπου Noun – Noun (ουσιαστικό-ουσιαστικό)

Αγγλικό δίλεκτο του τύπου n-n στο Διεθνές Πρότυπο ISO 2382-1:1993 (dD)	Συγκεκριμένη υπόσταση της σχέσης προσδιορισμού που προκύπτει από τον ορισμό	Υποψήφιος όρος με Γενική, σύμφωνα με τον Αναλογικό Κανόνα (Δηλαδή βάσει του ορισμού και με αναλογία των δύο συνθετικών D ⇔ Π, d ⇔ π)	Είδος (κατηγορία) Γενικής (Σκιασμένες γραμμές: περιλαμβάνουν επιθετοποιημένη Γενική. Μπλε χαρακτήρες: μονολεκτική απόδοση. Κόκκινοι χαρακτήρες: τριλεκτική απόδοση)	Ισοδύναμος ελληνικός όρος που υιοθέτησε η ΤΕ48/ΟΕ1 στο Πρότυπο ΕΛΟΤ 996-1: (Προτιμώμενος όρος ή δεκτό συνώνυμο)
information processing	Η επεξεργασία επιτελείται επί πληροφορίας	επεξεργασία πληροφορίας, επεξεργασία πληροφοριών	Γενική αντικειμενική	επεξεργασία πληροφορίας, επεξεργασία πληροφοριών
computer generation	Η γενεά αποτελείται από υπολογιστές.	γενεά υπολογιστών	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	γενεά υπολογιστών
computer science	Η επιστήμη αφορά υπολογιστές	επιστήμη των υπολογιστών	Γενική της ιδιότητας	επιστήμη των υπολογιστών
computer center	Το κέντρο περιλαμβάνει υπολογιστή / υπολογιστές	κέντρο υπολογιστή, κέντρο υπολογιστών	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	κέντρο υπολογιστή, υπολογιστικό κέντρο
computer system	Το σύστημα αποτελείται από υπολογιστές	σύστημα υπολογιστή	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	σύστημα υπολογιστή
computing system	Το σύστημα επιτελεί υπολογισμό	σύστημα υπολογισμού	Γενική κτητική (του σκοπού)	πληροφορικό σύστημα
information system	Το σύστημα αποτελείται από πληροφορίες	σύστημα πληροφοριών	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	σύστημα πληροφοριών, πληροφοριακό σύστημα
computer resource	Ο πόρος περιέχεται στο σύστημα επεξεργασίας δεδομένων	πόρος υπολογιστή, πόρος υπολογιστών	Γενική διαιρετική (Γενική του διηρημένου Όλου)	πόρος υπολογιστή
block diagram	Το διάγραμμα αποτελείται από σχήματα	διάγραμμα σχημάτων	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	σχηματικό διάγραμμα
data communication	Η επικοινωνία επιτελείται επί δεδομένων	επικοινωνία δεδομένων	Γενική αντικειμενική	επικοινωνία δεδομένων
time sharing	Ο μερισμός επιτελείται επί χρόνου	καταμερισμός χρόνου	Γενική αντικειμενική	καταμερισμός χρόνου, χρονομερισμός

computer network	Το δίκτυο <u>αποτελείται από</u> υπολογιστές.	δίκτυο υπολογιστών	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	δίκτυο υπολογιστών
data medium	Το μέσο <u>προορίζεται/ χρησιμοποιείται για</u> δεδομένα / αποθήκευση δεδομένων	μέσο δεδομένων	Γενική κτητική (του σκοπού)	μέσο δεδομένων
processing unit	Η μονάδα <u>προορίζεται/ χρησιμοποιείται για</u> επεξεργασία	μονάδα επεξεργασίας	Γενική κτητική (του σκοπού)	μονάδα επεξεργασίας
user terminal	Το τερματικό <u>αφορά</u> χρήστη	τερματικό χρήστη	Γενική της ιδιότητας	τερματικό χρήστη
computer architecture	Η αρχιτεκτονική <u>αφορά</u> υπολογιστή	αρχιτεκτονική υπολογιστή	Γενική της ιδιότητας	αρχιτεκτονική υπολογιστή
laptop computer	Ο υπολογιστής <u>τοποθετείται πάνω</u> στα γόνατα	υπολογιστής γονάτων	Γενική κτητική (του τόπου)	επιγονάτιος υπολογιστής
application software	Το λογισμικό <u>αφορά</u> εφαρμογή	λογισμικό εφαρμογής	Γενική της ιδιότητας	λογισμικό εφαρμογής
application program	Το πρόγραμμα <u>αφορά</u> εφαρμογή	πρόγραμμα εφαρμογής	Γενική της ιδιότητας	πρόγραμμα εφαρμογής
system software	Το λογισμικό <u>περιέχεται στο</u> σύστημα	λογισμικό συστήματος	Γενική διαιρετική (Γενική του διηρημένου Όλου)	λογισμικό συστήματος, συστημικό λογισμικό
support software	Το λογισμικό <u>προορίζεται/ χρησιμοποιείται για</u> υποστήριξη	λογισμικό υποστήριξης	Γενική κτητική (του σκοπού)	λογισμικό υποστήριξης
support program	Το πρόγραμμα <u>προορίζεται/ χρησιμοποιείται για</u> υποστήριξη	πρόγραμμα υποστήριξης	Γενική κτητική (του σκοπού)	πρόγραμμα υποστήριξης
system documentation	Η τεκμηρίωση <u>αφορά</u> σύστημα	τεκμηρίωση συστήματος	Γενική της ιδιότητας	τεκμηρίωση συστήματος
software package	Το πακέτο <u>περιέχει</u> λογισμικό	πακέτο λογισμικού	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	πακέτο λογισμικού
software engineering	Η μηχανική <u>αφορά</u> λογισμικό	μηχανική λογισμικού	Γενική της ιδιότητας	μηχανική λογισμικού, λογισμική μηχανική
computer program	Το πρόγραμμα <u>αφορά</u> υπολογιστή	πρόγραμμα υπολογιστή	Γενική της ιδιότητας	πρόγραμμα υπολογιστή
flow diagram	Το διάγραμμα <u>αφορά</u> ροή (διεργασίας ή προγράμματος)	διάγραμμα ροής	Γενική της ιδιότητας	διάγραμμα ροής
programming language	Η γλώσσα <u>προορίζεται/ χρησιμοποιείται για</u> προγραμματισμό	γλώσσα προγραμματισμού	Γενική κτητική (του σκοπού)	γλώσσα προγραμματισμού
information retrieval	Η λήψη <u>επιτελείται επί</u> πληροφορίας	άντληση πληροφοριών, ανάκτηση πληροφοριών	Γενική αντικειμενική	άντληση πληροφοριών, ανάκτηση πληροφοριών

computer graphics	Τα γραφικά <u>αφορούν</u> υπολογιστή	γραφικά υπολογιστή, γραφικά υπολογιστών	Γενική της ιδιότητας	γραφικά υπολογιστή
office automation	Ο αυτοματισμός <u>επιτελείται επί</u> (δραστηριοτήτων) γραφείου	αυτοματισμός γραφείου	Γενική αντικειμενική	αυτοματισμός γραφείου
text processing, word processing	Η επεξεργασία <u>επιτελείται επί</u> κειμένου	επεξεργασία κειμένου	Γενική αντικειμενική	επεξεργασία κειμένου
desktop publishing	Η έκδοση <u>επιτελείται πάνω</u> στο τραπέζι (γραφείο)	έκδοση τραπεζιού	Γενική κτητική (του τόπου)	επιτραπέζια έκδοση
knowledge base	Η βάση <u>αποτελείται από</u> γνώσεις	βάση γνώσεων	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	βάση γνώσεων
image processing, picture processing	Η επεξεργασία <u>επιτελείται επί</u> εικόνων	επεξεργασία εικόνων	Γενική αντικειμενική	επεξεργασία εικόνων
spreadsheet program	Το πρόγραμμα <u>αφορά</u> λογιστικό φύλλο	πρόγραμμα λογιστικού φύλλου	Γενική της ιδιότητας	πρόγραμμα λογιστικού φύλλου
data protection	Η προστασία <u>επιτελείται επί</u> δεδομένων	προστασία δεδομένων	Γενική αντικειμενική	προστασία δεδομένων
computer crime	Το έγκλημα <u>αφορά</u> ηλεκτρονικό υπολογιστή	έγκλημα (ηλεκτρονικού) υπολογιστή	Γενική της ιδιότητας	ηλεκτρονικό έγκλημα
software piracy	Η πειρατεία <u>αφορά</u> λογισμικό	πειρατεία λογισμικού	Γενική της ιδιότητας	πειρατεία λογισμικού
information management	Η διαχείριση <u>επιτελείται επί</u> πληροφοριών	διαχείριση πληροφοριών	Γενική αντικειμενική	διαχείριση πληροφοριών
data management	Η διαχείριση <u>επιτελείται επί</u> δεδομένων	διαχείριση δεδομένων	Γενική αντικειμενική	διαχείριση δεδομένων
access method	Η μέθοδος <u>αφορά</u> πρόσβαση / προσπέλαση	μέθοδος πρόσβασης, μέθοδος προσπέλασης	Γενική της ιδιότητας	μέθοδος πρόσβασης, μέθοδος προσπέλασης
data bank	Η τράπεζα <u>αποτελείται από</u> δεδομένα	τράπεζα δεδομένων	Γενική της ύλης ή του περιεχομένου	τράπεζα δεδομένων

4 Σχόλια και συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη του γενικού Πίνακα 1, του αναλυτικού Πίνακα 2, καθώς και του συνοπτικού Πίνακα 3, συνοψίζονται στα εξής :

- 4.1 Εξετάστηκαν **40 αγγλικά δίλεκτα** του τύπου Νoun – Νoun (dD) του Διεθνούς Προτύπου ISO/IEC 2382-1:1993 [2]. Σε τρεις περιπτώσεις, που στην ίδια κωδικοαρίθμηση εμφανίζεται διαφορετικό αγγλικό δίλεκτο, η απόδοση στα ελληνικά έγινε, αντίστοιχα, με διαφορετικό ελληνικό δίλεκτο :

01.01.22	<i>computer system</i>	<i>σύστημα υπολογιστή</i>
	<i>computing system</i>	<i>πληροφορικό σύστημα</i>
01.04.01	<i>application software</i>	<i>λογισμικό εφαρμογής</i>
	<i>application program</i>	<i>πρόγραμμα εφαρμογής</i>
01.04.03	<i>support software</i>	<i>λογισμικό υποστήριξης</i>
	<i>support program</i>	<i>πρόγραμμα υποστήριξης</i>

Τα τρία αυτά δίλεκτα που προέκυψαν, αντιμετωπίζονται στο εξής, σαν διαφορετικές περιπτώσεις.

- 4.2 Η διερεύνηση-καταμέτρηση των ειδών της Γενικής που έχουν χρησιμοποιηθεί στον Πίνακα 3.2, οδήγησε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

Το μεγαλύτερο μέρος των Γενικών κατανέμεται στη **Γενική της ιδιότητας** (14 εμφανίσεις). Μετά τη Γενική της ιδιότητας, δεύτερη έρχεται η **Γενική αντικειμενική** (10 εμφανίσεις) και ακολουθούν η **Γενική της ύλης/περιεχομένου** (9 εμφανίσεις), η **Γενική κτητική** (8 εμφανίσεις, εκ των οποίων οι 6 ανήκουν στην υποκατηγορία του σκοπού και οι 2 στην υποκατηγορία του τόπου) και τέλος η **Γενική διαιρετική** (2 εμφανίσεις).

Πιο συγκεκριμένα, από τις 43 περιπτώσεις του Πίνακα 3.2, παρατηρήθηκαν 14 περιπτώσεις με **Γενική της ιδιότητας** στην οποία παρατηρούμε 2 επιθετοποιήσεις και 1 περίπτωση τριλεκτικής απόδοσης.

Παρατηρήθηκαν 10 περιπτώσεις με **Γενική αντικειμενική**, σε καμία από τις οποίες δεν εμφανίζεται επιθετοποίηση, ενώ για τη συγκεκριμένη γενική έχουμε μία περίπτωση μονολεκτικής απόδοσης.

Για τη **Γενική της ύλης ή του περιεχομένου** έχουμε 9 περιπτώσεις, με 3 επιθετοποιήσεις.

Εμφανίζονται 8 περιπτώσεις με **Γενική κτητική**, εκ των οποίων οι 6 ανήκουν στην υποκατηγορία του σκοπού, ενώ οι 2 στην υποκατηγορία του τόπου. Από τις 8 αυτές περιπτώσεις, στις τρεις έχει γίνει επιθετοποίηση. Οι 2 από αυτές είναι στην υποκατηγορία του τόπου και η μια σε αυτή του σκοπού. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι στις περιπτώσεις που έχουμε Γενική κτητική του τόπου, υπάρχει μια τάση

επιθετοποίησης.

Τέλος, για τη **Γενική διαιρετική (του διηρημένου Όλου)**, έχουμε εμφάνιση 2 περιπτώσεων με μία επιθετοποίηση.

Οι παρατηρήσεις αυτές παρουσιάζονται συγκεντρωτικά, στον ακόλουθο πίνακα:

Είδος Γενικής	Υποκατηγορία Γενικής	Εμφανίσεις		Επιθετοποιήσεις		Μονο-Λεκτική Απόδοση	Τριλεκτική απόδοση
Γενική της ιδιότητας			14		2		1
Γενική αντικειμενική			10			1	
Γενική της ύλης ή του περιεχομένου			9		3		
Γενική κτητική	του σκοπού	6	8	1	3		
	του τόπου	2		2			
Γενική διαιρετική (του διηρημένου Όλου)			2		1		

4.3 Με εξαίρεση την περίπτωση της γραμμής 12 του Πίνακα 1, σε όλες τις περιπτώσεις ο ισοδύναμος ελληνικός όρος **μπορεί** να είναι **δίλεκτο με Γενική** δηλαδή **Ππ**, όπου το ουσιαστικό σε Ονομαστική (**Π**) αντιστοιχεί στο αγγλικό προσδιοριζόμενο ουσιαστικό (**D**) ενώ το ουσιαστικό σε Γενική (**π**) αντιστοιχεί στο αγγλικό προσδιοριστικό ουσιαστικό (**d**). Όπως φαίνεται στη σχετική στήλη του Πίνακα 2 **ο πρώτος και ο δεύτερος στη σειρά υποψήφιοι ελληνικοί όροι**, βάσει της μορφολογίας του όρου **dD** και της αναλογίας των δύο συνθετικών του, **είναι με Γενική**, ενικού και πληθυντικού αντίστοιχα.

4.4 Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η **Γενική της ιδιότητας** δεν αντικαταστάθηκε με παράγωγο επίθετο (π.χ. σε **-κός**) σε Ονομαστική **προτασσόμενο του προσδιοριζόμενου συνθετικού**, εκτός δύο εξαιρέσεων. Η Γενική αυτή αντιστοιχεί στη *συσχετική σχέση* «που αφορά» ή «που αναφέρεται». Ας δούμε τι αντιλαμβανόμαστε αν σκεφτούμε τους ακόλουθους όρους, που ανήκουν σ' αυτήν την κατηγορία, με τους δύο τρόπους:

<i>επιστήμη των υπολογιστών</i>	–	<i>υπολογιστική επιστήμη</i>
<i>τερματικό χρήστη</i>	–	<i>χρηστικό τερματικό</i>
<i>αρχιτεκτονική υπολογιστή</i>	–	<i>υπολογιστική αρχιτεκτονική</i>
<i>λογισμικό εφαρμογής</i>	–	<i>εφαρμογικό λογισμικό</i>
<i>πρόγραμμα εφαρμογής</i>	–	<i>εφαρμογικό πρόγραμμα</i>
<i>τεκμηρίωση συστήματος</i>	–	<i>συστημική τεκμηρίωση</i>

μηχανική λογισμικού	–	λογισμική μηχανική
πρόγραμμα υπολογιστή	–	υπολογιστικό πρόγραμμα
διάγραμμα ροής	–	ροϊκό διάγραμμα
γραφικά υπολογιστή	–	υπολογιστικά γραφικά
<u>πρόγραμμα λογιστικού φύλλου</u>	–	λογιστικό πρόγραμμα
έγκλημα (ηλεκτρονικού) υπολογιστή	–	ηλεκτρονικό έγκλημα
πειρατεία λογισμικού	–	λογισμική πειρατεία
μέθοδος πρόσβασης/προσπέλασης	–	προσβασιική/προσπελαστική μέθοδος

Είναι φανερό ότι οι όροι της αριστερής στήλης είναι σαφέστεροι και καταλληλότεροι από εκείνους της δεξιάς. Από τις δύο περιπτώσεις επιθετοποίησης, η **λογισμική μηχανική** χρησιμοποιείται ως δεκτό συνώνυμο της **μηχανικής λογισμικού**, ενώ στην περίπτωση του **ηλεκτρονικού εγκλήματος** έχουμε «συνεκδοχική επέκταση» από τον αγγλικό όρο *computer crime* (dD), όπου $d \equiv \text{computer} = \text{electronic computer} = \text{electronic} =$ (ελληνικά) ηλεκτρονικό. Τέλος με κόκκινους χαρακτήρες και υπογραμμισμένη φαίνεται η τριλεκτική απόδοση, όπου το αγγλικό δίλεκτο αποδίδεται με ελληνικό τρίλεκτο, δεδομένου ότι το πρώτο συνθετικό του αγγλικού διλέκτου (*spreadsheet*) είχε ήδη αποδοθεί με ελληνικό δίλεκτο.

Το παραπάνω συμπέρασμα για την **Γενική της ιδιότητας** έρχεται σε αντίθεση με το συμπέρασμα που προέκυψε από την εργασία [1] και τη μελέτη των όρων του θεματικού πεδίου της (Ορολογίας). Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να προκύψει σαφής κανόνας σχετικά με την επιθετοποίηση της **Γενικής της ιδιότητας**.

- 4.5** Κατά κανόνα, η **Γενική αντικειμενική δεν** αντικαθιστάται με παράγωγο επίθετο (π.χ. σε **-κός**). Η Γενική αυτή αντιστοιχεί στη *συσχετική σχέση* «Ενεργών/Ενέργεια – Υφιστάμενος την ενέργεια». Ας δούμε τι αντιλαμβανόμαστε αν σκεφτούμε τους ακόλουθους όρους, που ανήκουν σ' αυτήν την κατηγορία, με τους δύο τρόπους:

επεξεργασία πληροφορίας	–	πληροφοριακή επεξεργασία
επεξεργασία κειμένου	–	κειμενική επεξεργασία
επεξεργασία εικόνων	–	εικονική επεξεργασία
επικοινωνία δεδομένων	–	δεδομενική επικοινωνία
προστασία δεδομένων	–	δεδομενική προστασία
διαχείριση δεδομένων	–	δεδομενική διαχείριση
διαχείριση πληροφοριών	–	πληροφοριακή διαχείριση
άντληση/ανάκτηση πληροφοριών	–	πληροφοριακή άντληση/ανάκτηση
καταμερισμός χρόνου	–	χρονικός καταμερισμός, χρονομερισμός
αυτοματισμός γραφείου	–	γραφειακός αυτοματισμός

Είναι φανερό ότι οι όροι της **αριστερής στήλης** κατασημαίνουν ορθότερα τις αντίστοιχες έννοιες έναντι εκείνων της δεξιάς, με εξαίρεση την περίπτωση του **καταμερισμού χρόνου** που μετά την μονολέκτηση, μπορεί να χρησιμοποιηθεί

ισοδύναμα, το δεκτό συνώνυμο, **χρονομερισμός**. Κατά κανόνα στον ελληνικό **μονολεκτικό σύμπλοκο όρο** το πρώτο από τα δύο άμεσα συνθετικά είναι το προσδιοριστικό συνθετικό (π) και το δεύτερο είναι το προσδιοριζόμενο συνθετικό (Π). Δηλαδή υπάρχει αναλογία με τα αγγλικά δίλεκτα dD που εξετάζουμε.

Το συμπέρασμα αυτό για την **Γενική αντικειμενική** είναι σε συμφωνία με το συμπέρασμα που προέκυψε από την εργασία [1] και τη μελέτη των όρων του θεματικού πεδίου της <Ορολογίας>.

- 4.6** Σχετικά με τη **Γενική της ύλης ή του περιεχομένου**, υπάρχουν περιπτώσεις που αντικαθιστάται με παράγωγο επίθετο (π.χ. σε **-κός**). Η Γενική αυτή αντιστοιχεί τόσο στη **συσχετική σχέση** «π.χ. από τι **υλικό** αποτελείται ένα σώμα» όσο και στη **μεριστική σχέση** «από ποια **Μέρη** αποτελείται μια **οντότητα-Όλον** ή ποια **Μέλη** περιέχει/περιλαμβάνει». Ας δούμε τι αντιλαμβανόμαστε αν σκεφτούμε τους ακόλουθους όρους, που ανήκουν σ' αυτήν την κατηγορία, με τους δύο τρόπους:

γενέα υπολογιστών	-	υπολογιστική γενεά
κέντρο υπολογιστή	-	υπολογιστικό κέντρο
σύστημα υπολογιστή	-	υπολογιστικό σύστημα
σύστημα πληροφοριών	-	πληροφοριακό σύστημα
διάγραμμα σχήματος	-	σχηματικό διάγραμμα
δίκτυο υπολογιστών	-	υπολογιστικό δίκτυο
πακέτο λογισμικού	-	λογισμικό πακέτο
βάση γνώσεων	-	γνωσιακή βάση
τράπεζα δεδομένων	-	δεδομενική τράπεζα

Με εξαίρεση τον όρο **σχηματικό διάγραμμα**, είναι φανερό ότι οι όροι της **αριστερής στήλης** κατασημαίνουν ορθότερα τις αντίστοιχες έννοιες έναντι εκείνων της δεξιάς. Στην περίπτωση των όρων **υπολογιστικό κέντρο** και **πληροφοριακό σύστημα** χρησιμοποιούνται ισοδύναμα, τόσο οι όροι με Γενική, όσο και αυτοί με προτασσόμενο παράγωγο επίθετο σε Ονομαστική. Οι πλαγιότυποι και εντονότυποι όροι και των δύο στηλών είναι αποδεκτοί και χρησιμοποιούνται, ενώ οι πλαγιότυποι και μη εντονότυποι είναι σωστά σχηματισμένοι όροι που όμως δεν χρησιμοποιούνται.

Το συμπέρασμα αυτό για την **Γενική της ύλης ή του περιεχομένου** είναι σε συμφωνία με το συμπέρασμα που προέκυψε από την εργασία [1] και τη μελέτη των όρων του θεματικού πεδίου της <Ορολογίας>.

- 4.7** Προκειμένου για τη **Γενική κτητική** (με τις πολλές υποκατηγορίες της) υπάρχουν περιπτώσεις όπου μπορεί να γίνει επιθετοποίηση και το δίλεκτο να γίνει ομοίπτωτο (επίθετο – ουσιαστικό). Ας δούμε τους ακόλουθους όρους, που ανήκουν σ' αυτήν την

κατηγορία.

σύστημα πληροφοριών	-	πληροφοριακό σύστημα
μέσο δεδομένων	-	δεδομενικό μέσο
μονάδα επεξεργασίας	-	επεξεργασιακή μονάδα
λογισμικό υποστήριξης	-	υποστηρικτικό λογισμικό
πρόγραμμα υποστήριξης	-	υποστηρικτικό πρόγραμμα
γλώσσα προγραμματισμού	-	προγραμματιστική γλώσσα
υπολογιστής γονάτου	-	επιγονάτιος υπολογιστής
έκδοση τραπεζιού	-	επιτραπέζια έκδοση

Όλοι οι εντονότυποι όροι είναι αποδεκτοί και χρησιμοποιούνται· οι μη εντονότυποι είναι σωστά σχηματισμένοι όροι που όμως δεν χρησιμοποιούνται. Είναι φανερό ότι η μονολέκτηση είναι ακόμη πιο δύσκολη στους παραπάνω όρους.

Το συμπέρασμα αυτό για την **Γενική κτητικής** είναι σε συμφωνία με το συμπέρασμα που προέκυψε από την εργασία [1] και τη μελέτη των όρων του θεματικού πεδίου της <Ορολογίας>.

- 4.8** Σχετικά με τη **Γενική διαιρετική** (ή **Γενική του διηρημένου Όλου**), υπάρχουν και εδώ περιπτώσεις που μπορεί να γίνει επιθετοποίηση.

πόρος υπολογιστή	-	υπολογιστικός πόρος
λογισμικό συστήματος	-	συστημικό λογισμικό

Οι εντονότυποι όροι και των δύο στηλών είναι αποδεκτοί και χρησιμοποιούνται, ενώ οι μη εντονότυποι είναι σωστά σχηματισμένοι όροι που όμως δεν χρησιμοποιούνται.

Η **Γενική διαιρετική** αντιστοιχεί στη **μεριστική σχέση** και στην οποία Π είναι το Μέρος και π είναι το Όλον.

- 4.9** Από την εξέταση της 3^{ης} και της 5^{ης} στήλης του Πίνακα 3 επιβεβαιώνεται η χρησιμότητα και η ευρεία χρήση του Αναλογικού Κανόνα της ονοματοδοσίας, αφού στις 38 από τις 43 περιπτώσεις ονοματοδοσίας ο όρος που επελέγη τελικά από την Ομάδα ΤΕ48/ΟΕ1 ήταν αυτός τον οποίο υπέδειξε ο Αναλογικός Κανόνας.

5 Παραπομπές

- [1] Βαλεοντής Κ., *Ελληνικά ορολογικά δίλεκτα ως ισοδύναμα αγγλικών διλέκτων του τύπου Noun – Noun: εννοιολογική ανάλυση, ορολογική ανάλυση και συνθήκες μονολέκτησής τους*, Πρακτικά 7^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), Αθήνα 2009
- [2] ISO/IEC 2382-1:1993, Information Technology-Vocabulary-Part 1: Fundamental terms

- [3] ΕΛΟΤ 996-1 Τεχνολογία Πληροφοριών – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεμελιώδεις όροι
- [4] Βάση όρων τεχνολογίας πληροφοριών INFORTERM: Περιέχει 7.000 τρίγλωσσα λήμματα, προϊόν εργασίας της Ομάδας ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1 (Ορολογία Πληροφορικής), και προσφέρεται στο Ίντερνετ από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και την ΕΛΕΤΟ στον ιστότοπο: <http://inforterm.cs.aueb.gr/>
- [5] Βαλεοντής Κ., Ζερίτη Αι., Νικολάκη Α., Το προσδιοριστικό συνθετικό του ελληνικού σύμπλοκου όρου και η χρήση της Γενικής, Πρακτικά 2^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), Αθήνα 1999
- [6] Βαλεοντής Κ., Ο αναλογικός κανόνας στην υπηρεσία της σύγχρονης ελληνικής ορολογίας, Πρακτικά 1ου Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), Αθήνα 1997.
- [7] Valeontis K., *The “Analogue Rule” a useful terminological tool in interlingual transfer of knowledge*, 2nd Terminology Summit, Barcelona, 2004 (English full version: http://www.eleto.gr/download/BooksAndArticles/AnalogueRuleOfNaming-Ed2_EN_EAFT.pdf, English poster: http://www.eleto.gr/download/BooksAndArticles/AnalogueRuleOfNaming-Ed2_EN_EAFT_poster.pdf)
- Βαλεοντής Κ., Ο «Αναλογικός Κανόνας» χρήσιμο ορολογικό εργαλείο στη διαγλωσσική μεταφορά γνώσης, 2η Σύνοδος Κορυφής για την Ορολογία, Βαρκελώνη, 2004 (http://www.eleto.gr/download/BooksAndArticles/AnalogueRuleOfNaming-Ed2_GR_EAFT.pdf)
- [8] ISO 1087-1:2000, *Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application*
- [9] ΕΛΟΤ 561-1:2006, *Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή*
- [10] Βαλεοντής Κ., *Σημειώσεις Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ΤΕΧΝΟΓΛΩΣΣΙΑ V*, Ακαδ. Έτος 2008-2009.
- [11] International Standard ISO 704:2000, *Terminology work - Principles and methods*
- [12] ΕΛΟΤ 402:2010, *Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι*
- [13] Περιοδικό Ορόγραμμα, φύλλο Αρ.102, Μάιος-Ιούνιος 2010, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (http://www.eleto.gr/download/Orogramma/Or102_V05.pdf)
- [14] Περιοδικό Ορόγραμμα, φύλλο Αρ.103, Ιούλιος-Αύγουστος 2010, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (http://www.eleto.gr/download/Orogramma/Or103_V04.pdf)
- [15] Βαλεοντής Κ., Ζερίτη Κ., Νικολάκη Α., Ο ελληνικός σύμπλοκος όρος και η χρήση της γενικής ως προσδιοριστικού συνθετικού, Διεθνές Βραβείο Terminology ARD Award (Τιμητική Διάκριση) (http://www.eleto.gr/download/BooksAndArticles/TheGreekComplexTerm_Valeontis_Zeriti_Nikolaki_GR.pdf)

Ευάγγελος Τοπάλης

Ηλεκτρολόγος Μηχανικός & Μηχανικός
Υπολογιστών και Πληροφορικής ΕΜΠ
Απόφοιτος ΠΜΣ «Τεχνολογία»
Μεσσήνης 9, 12241 ΑΙΓΑΛΕΩ
ηλ.ταχ.: vagelis.topalis@epsci.gr

Κώστας Βαλεοντής

Φυσικός-Ηλεκτρονικός
Υπεύθυνος Ομάδων Ορολογίας
Διδάσκων στο ΠΜΣ «Τεχνολογία»
Καραμανλάκη 18, 11253 ΑΘΗΝΑ
ηλ.ταχ.: valeonti@otenet.gr